

Sammanställning över remissvar om förslag till nya föreskrifter och allmänna råd om beviljning av studiestartsstöd samt ändrade föreskrifter och allmänna råd om beviljning av studiemedel

Remissinstanser

Föreningar och organisationer

Folkbildningsrådet (FBR), Rörelsefolk högskolornas intresseorganisation (RIO), Sveriges kommuner och Landsting (SKL) och Vuxenutbildning i samverkan (ViS).

Myndigheter

Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Skolverket och Överklagandenämnden för studiestöd (ÖKS).

Kommuner

Arjeplogs kommun, Bjurholms kommun, Bollebygds kommun, Boxholms kommun, Gävle kommun, Göteborgs stad, Klippans kommun, Malmö stad, Markaryds kommun, Norrköpings kommun, Stockholm stad, Sundsvalls kommun, Umeå kommun och Örebro kommun.

Information på CSN:s hemsida

CSN:s förslag till föreskrifter om studiestartsstöd och om ändrade föreskrifter om studiemedel har under remisstiden även publicerats på CSN:s hemsida.¹

Allmänheten och andra än remissinstanserna har därigenom också beretts tillfälle att inkomma med synpunkter.

Remissinstanser som har kommit in med yttranden

Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Gävle kommun, Göteborgs stad, Malmö stad, Markaryds kommun, Norrköpings kommun, RIO, Skolverket, Stockholms stad, Umeå kommun, ViS, Örebro kommun och ÖKS har inkommit med yttranden.

Försäkringskassan, RIO och ÖKS har meddelat att man inte har några synpunkter på de förslag som CSN har presenterat.

¹ <http://www.csn.se/om-csn/utskickade-remisser>.

Arbetsförmedlingen har meddelat att man avstår från att yttra sig eftersom myndighetens synpunkter har omhändertagits i tidigare skede, under löpande dialoger med CSN.

Inledande kommentar om lämnade synpunkter och om beslut om lag och förordning

CSN konstaterar att några av de synpunkter som lyfts av remissinstanserna avser områden som regleras av lag eller förordning. CSN har dessvärre ingen möjlighet att tillmötesgå de synpunkter som lämnas i dessa delar. CSN tar emellertid med sig synpunkterna i det fortsatta arbetet och kommer att beakta dem i den uppföljning som kommer att göras. En sammanställning av de synpunkter som avser reglering i lag- och förordningsbestämmelser kommer dessutom att vidarebefordras till utbildningsdepartementet.

Riksdagen beslutade om lagen ([2017:527](#)) om studiestartsstöd den 31 maj 2017 och regeringen om förordningen ([2017:532](#)) om studiestartsstöd den 1 juni 2017. Dessa författningar utkom från trycket den 14 juni 2017 och i den sammanställning som finns nedan har en anpassning skett så att hänvisningar syftar till dessa tryckta versioner. Vid CSN:s beslut om dessa föreskrifter och allmänna råd den 9 juni 2017 hade myndigheten tillgång till ett den 18 maj 2017 delat förslag om förordning om studiestartsstöd.

Allmänna synpunkter

Om remissförandet

Remissinstanserna: *Gävle kommun* beklagar den korta remisstiden.

CSN:s bedömning: CSN är medveten om att två veckor har varit en kort svarstid. Den korta svarstiden har samtidigt varit nödvändig, eftersom CSN:s föreskrifter måste träda ikraft tillsammans med lagen och förordningen om studiestartsstöd den 2 juli 2017. CSN har med anledning av den pressade tidplanen två veckor innan remissutskicket förvarnat kommunerna om att de inom kort skulle få CSN förslag till nya föreskrifter på remiss, och om att svarstiden då skulle komma att bli kort. CSN:s förhoppning är att utskicket möjliggjort viss planering för mottagande hos remissinstanserna.

Övrigt

Remissinstanserna: Ett flertal remissinstanser, däribland *Gävle kommun*, *Malmö stad*, *Norrköpings kommun*, *Stockholms stad*, *RIO* och *ViS* är i huvudsak positiva till CSN:s förslag.

Gävle kommun noterar att kommunens kontakter med olika folkhögskolor kommer att öka till följd av införandet av studiestartsstödet, vilket upplevs som positivt.

RIO vill lyfta fram att kommunerna i sitt uppföljningsuppdrag och samverkansbehov för rekrytering kan ha stor nytta av folkhögskolorna, såväl som mötesplats för samverkan men också för en breddad rekrytering med mångfald.

3.1 Arbetssökande – Föreskrifter om studiestartsstöd

Remissinstanserna: För att studiestartsstöd ska kunna beviljas ska den sökande ha varit anmäld som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen under minst sex månader innan den tidpunkt ansökan kom in till CSN eller, i vissa fall, under de sex månader som föregår studiestarten. En studerande som en gång uppfyllt villkoren, och som inte har gjort ett studieupphåll om minst sex månader, ska enligt CSN:s förslag som utgångspunkt fortsatt anses uppfylla kravet på arbetslöshet. CSN föreslår samtidigt föreskrifter som innebär att det vid bedömningen ska vara möjligt att bortse från studieupphåll som pågått under minst sex månader, om det finns särskilda skäl. *Göteborgs stad* menar att elever som befinner sig i utbildning inte skulle kunna slutföra sina studier utan avbrott, om de vid en ny ansökan skulle behöva uppvisa en ny period av sex månaders arbetslöshet. Göteborgs stad anser därför att CSN:s förslag är positivt. *Skolverket* anser att det bör framgå vem som ansvarar för att avgöra om särskilda skäl föreligger. *Umeå kommun* menar att det skulle vara bättre för den enskilde och för handläggningen inom området om den enskilde kunde fortsätta vara anmäld som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen under studietiden. *Stockholms stad* efterfrågar en precisering av hur kravet på sex månaders arbetslöshet ska tolkas, t.ex. vilket datum som ska föreslås av sex månaders arbetslöshet. *Örebro kommun* menar att den aktuella definitionen av begreppet ”arbetslösa” utesluter dem som av olika orsaker inte står till arbetsmarknadens förfogande, ofta p.g.a. ohälsa. Kommunen efterlyser därför en utredning av begreppet ”arbetssökande”, så att det eventuellt kan utvidgas till att omfatta även personer som uppbär försörjningsstöd eller sjukpenning. *ViS* har förståelse för att CSN måste ta hänsyn till bakomliggande författningar och regleringar och ser utifrån det perspektivet CSN:s förslag gällande hur kravet på arbetslöshet ska uppfyllas som rimligt. Samtidigt ifrågasätter ViS principiellt kravet på sex månaders sammanhängande inskrivning hos arbetsförmedlingen för rätt till studiestartsstöd. ViS menar att det kan utestänga viktiga målgrupper från stödet då personer med stort behov av utbildning kan gå in och ut ur inskrivning hos arbetsförmedlingen. Även *Stockholms stad* anför att kravet på sex månaders sammanhängande arbetslöshet bedöms ha negativa effekter för möjligheterna att nå vissa prioriterade målgrupper.

CSN:s bedömning: Av 28 § lagen (2017:527) om studiestartsstöd framgår att en kommun beslutar om en sökande har de utbildningsbehov och den ålder som krävs för att kunna få studiestartsstöd. Av samma bestämmelse framgår att CSN prövar övriga förutsättningar för att studiestartsstöd ska kunna beviljas, enligt bestämmelser i lagen om studiestartsstöd och föreskrifter som meddelats med stöd av lagen. Det följer därmed redan av bestämmelse i lag att det är CSN som har att pröva om den sökande uppfyller kravet på arbetslöshet, inklusive de närmare villkor om arbetslöshet som meddelats i förordning och föreskrifter. CSN anser därför

inte, i motsats till vad *Skolverket* framför, att det även av myndighetens föreskrifter behöver framgå att det är CSN som ansvarar för prövningen.

Den som studerar med studiestartsstöd kommer i vissa fall att fortsätta att vara inskriven hos Arbetsförmedlingen under studietiden. Det gäller exempelvis den som studerar på deltid och fortsätter att vara inskriven hos Arbetsförmedlingen under resterande del av tiden. I vissa fall kan den som studerar på heltid också ha möjlighet att kvarstå som anmäld som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen under studietiden. Utgångspunkten är dock att den som har studier som huvudsaklig sysselsättning ska avaktualiseras hos Arbetsförmedlingen under studietiden. *Umeå kommun* föreslår att studerande fortsatt bör kunna vara inskrivna hos Arbetsförmedlingen under sina studier med studiestartsstöd. CSN äger inte den frågeställningen. CSN:s förslag till föreskrifter säkerställer dock att den som idag *inte* kan vara anmäld som arbetssökande under studietiden med studiestartsstöd, ändå kommer att anses uppfylla kravet på arbetslöshet vid en ny ansökan om studiestartsstöd.

Stockholms stad har efterfrågat en precisering av från vilken tidpunkt arbetslöshetsperioden ska räknas. Regeringen har i 4 § förordningen (2017:532) om studiestartsstöd tydliggjort att studiestartsstöd får lämnas till en arbetssökande som har varit anmäld som arbetssökande hos den offentliga arbetsförmedlingen under minst sex sammanhängande månader närmast före den dag ansökan kom in till CSN eller, om studierna har påbörjats före den dagen, vid studiestarten.

Det är regeringen som beslutar om vilka grupper av arbetssökande som studiestartsstödet ska kunna lämnas till. Det är också regeringen som har beslutat om den nu gällande definitionen av begreppet.² CSN får inte besluta om ytterligare utvidgning av begreppet. Det är heller inte CSN:s uppgift att, som *Örebro kommun* föreslår, utreda begreppet ytterligare. Frågor om och synpunkter på begreppets innebörd bör istället ställas till regeringen.

På samma sätt är det regeringen som beslutar om kravet på sex månaders sammanhängande inskrivning hos Arbetsförmedlingen.³ CSN har inte möjlighet att avvika från detta krav. *VIS* och *Stockholms stads* principiella invändning i denna del bör därför riktas till regeringen.

3.2 Studieresultat

Remissinstanserna: *Norrköping kommun* framhåller att det för personer med tidigare dåliga erfarenheter av studier kan ta lång tid att finna en god studieteknik och tillgodogöra sig tillräckliga kunskaper. Kommunen anser att tiden med studiestartsstöd bör ge utrymme för misslyckande och utveckling av studiefärdigheter inför fortsatta studier med studiemedel. Kommunen anser därför att kraven på studieresultat för studerande med studiestartsstöd bör vara milda. *Gävle kommun* anser på liknande sätt att personer som har dåliga erfarenheter av

² Se 6 § lagen om studiestartsstöd och 4 § förordningen om studiestartsstöd.

³ Se 4 § förordningen om studiestartsstöd.

studier riskerar att återigen misslyckas om de tvingas till en alltför hög studietakt initialt. Att gå direkt från sysslöshet till den strikta planering som krävs för att klara kursmålen är ett oöverkomligt steg för många. Gävle kommun föreslår därför att ett system med ”studiestartsstödsponng” inrättas hos CSN. Studiestartsstödsponngens innehåll ska vara de stödresurser som utföraren finner lämpligt för den aktuella individen.

En studerande kan ha läst med studiestartsstöd under en inledande del och med studiemedel under en avslutande del av en studieperiod. *Umeå kommun* anser att det i sådana fall är viktigt att definiera hur den studerande i sådana fall vid en senare ansökan ska redovisa studieresultat. *Markaryds kommun* uttrycker på liknande sätt att det är viktigt att det är tydligt för de studerande när tidigare studieresultat ska respektive inte ska prövas.

CSN:s bedömning: CSN har förståelse för att studerande som tillhör målgruppen för studiestartsstödet ofta kan ha större behov av tid för att komma igång med sina studier och att utveckla sin studieteknik. Regeringens intention är samtidigt att regelverket för studiestartsstöd så långt möjligt ska utformas med studiemedelssystemet som förebild. Ett skäl är att det underlättar övergången från studier med studiestartsstöd till studier med studiemedel, eftersom de studerande då kan ”känna igen sig” när de går över i studiemedelssystemet. Regeringen har dessutom uttalat att det, mot bakgrund av studiestartsstödet förmånliga utformning, är viktigt att det ställs rimliga krav på de studerande.⁴ CSN anser därför, till skillnad från bl.a. *Norrköpings kommun*, att det finns anledning att ställa upp samma krav på studieresultat för studerande med studiestartsstöd som för studerande med studiemedel.

CSN vill i sammanhanget påpeka att utgångspunkten i kommunal vuxenutbildning ska vara den enskildes behov och förutsättningar.⁵ Studieovana personer och personer med dåliga erfarenheter av studier kommer, som *Gävle kommun* påpekar, inte alltid att vara rustade för att gå direkt från arbetslöshet till krävande heltidsstudier. Inledande studier på deltid kommer i vissa fall säkerligen bedömas vara lämpligt för att säkerställa en mjuk övergång. Orienteringskurser och individuella kurser kan därutöver användas för att skapa utrymme för studieovana grupper att utveckla sina studiefärdigheter.⁶ På sådana kurser sätts inga betyg. Den som har haft studiestartsstöd för en sådan kurs behöver heller inte redovisa några studieresultat till CSN. Det kommer därför, genom orienteringskurser och individuella kurser, vara möjligt att skapa det utrymme för tillvänjning och utveckling som bl.a. *Gävle kommun* efterlyser.

CSN kommer samtidigt, med anledning av vad bl.a. *Gävle kommun* har framfört, noga följa hur kraven på studieresultat inverkar på studiestartsstödstagares möjligheter att fullfölja sin utbildning.

⁴ Se prop. [2016/17:158](#), sid. 33 och 58.

⁵ 20 kap. 1 § skollagen ([2010:800](#)).

⁶ Se 2 kap. 6-7 §§ förordningen ([2011:1108](#)) om vuxenutbildning.

Gävle kommun föreslår ett system med studiestartsstöds-poäng. Studiestartsstöds-poängen ska enligt förslaget kunna användas för att bromsa studietakten för individen tillfälligt, när det bedöms vara nödvändigt. Studiestartsstöd ska lämnas för studier på hel- eller deltid. Vid studier inom kommunal vuxenutbildning utgör studier om 20 verksamhetspoäng per vecka studier på heltid.⁷ CSN får inte föreskriva om avsteg från denna definition av vad som utgör heltidsstudier.⁸ Det är därför inte möjligt för CSN att beräkna rätten till studiestartsstöd utifrån annat än den studerandes studieåtagande uttryckt i ett antal verksamhetspoäng. Det är som utgångspunkt vidare inte möjligt för CSN att lämna studiestartsstöd för en högre takt än den studerandes studieåtagande motsvarar enligt bestämmelserna i 2 kap. 2 § förordningen om vuxenutbildningen. CSN får slutligen enligt praxis från Överklagandenämnden för studiestöd (ÖKS) inte heller lägga andra studieresultat, än godkända betyg från avslutade och betygssatta kurser, till grund för prövningen av om den studerande har bedrivit tidigare studier i normal takt. CSN bedömer därför inte att det system med studiestartsstöds-poäng som *Gävle kommun* föreslår är genomförbart.

Utgångspunkten vid all prövning av studieresultat är att den sökande ska redovisa resultat från sin senaste period med studiemedel eller studiestartsstöd. I vissa fall kommer ytterligare studiestartsstöd eller studiemedel att kunna lämnas för en pågående studieperiod (termin), utan att den studerande behöver redovisa resultat för den inledande delen av perioden. I sådana fall är kravet vid nästa ansökan om studiestartsstöd eller studiemedel, att den sökande ska redovisa resultat från alla tidigare perioder som han eller hon inte tidigare redovisat resultat ifrån. CSN delar *Umeå och Markaryds kommuners* uppfattning att det är centralt att den studerande alltid känner till vilka resultat han eller hon måste redovisa, nästa gång han eller hon ansöker om studiestartsstöd eller studiemedel. CSN anger därför i samtliga beslut om studiestartsstöd och studiemedel tydligt vilka resultat den studerande måste redovisa vid nästa ansökan.

CSN har efter remissutskicket kommit att uppmärksamma att statlig vuxenutbildning upphörde den 1 oktober 2008.⁹ Det kommer därmed aldrig att bli aktuellt att pröva resultat från sådan utbildning, för den som ansöker om fortsatt studiestartsstöd. CSN bedömer därför att myndighetens förslag till föreskrifter om studiestartsstöd, om vad som utgör normal takt vid vuxenutbildning, endast bör definiera vad som är normal takt vid kommunal vuxenutbildning.¹⁰ När det gäller motsvarande bestämmelser om studiemedel kan det fortfarande vara aktuellt att pröva resultat även från studier vid en statlig vuxenutbildning. Detta eftersom studieresultat som är upp till tio år gamla ska läggas till grund för prövningen av rätt

⁷ 2 kap. 2 § förordningen om vuxenutbildningen.

⁸ CSN får enligt 7 § förordningen om studiestartsstöd endast meddela föreskrifter om vad som är studier på hel- respektive deltid om detta inte framgår av någon författning eller den kursplan eller motsvarande som gäller för utbildningen.

⁹ Förordningen ([2002:1013](#)) om utbildning vid Nationellt centrum för flexibelt lärande upphörde den 1 oktober 2010.

¹⁰ Förslaget till 5 kap. 8 § CSN:s föreskrifter och allmänna råd om studiestartsstöd.

till fortsatta studiemedel. Myndighetens föreskrifter om studiemedel, om vad som utgör normal takt vid vuxenutbildning, bör därför även fortsatt definiera vad som är normal takt vid kommunal *och* statlig vuxenutbildning.

3.3 Beräkning av stöd

Remissinstanserna: *Göteborgs stad* anger att samma fribelopp för studiestartsstöds- och studiemedelstagare vore önskvärt.

CSN:s bedömning: Storleken på fribeloppet inom studiestartsstöds- respektive studiemedelssystemen har beslutats av riksdagen. CSN kan och får inte besluta om fribeloppens storlek. CSN har därför ingen möjlighet att beakta *Göteborgs stads* önskemål, om gemensamma fribeloppsnivåer inom studiestartsstöds- och studiemedelssystemen.

3.4 Ansökan och beslut

Remissinstanserna: *Gävle kommun* anser inte att den presenterade modellen för ansökan med både en manuell och en elektronisk blankett överensstämmer med den digitala hantering som kan krävas av en statlig myndighet. Kommunen anser vidare att det kan upplevas som integritetskränkande för den som ska fylla i en ansökan om studiestartsstöd tillsammans med en kommunal tjänsteman på dennes dator. Kommunen påpekar att all handläggning som innefattar beslut som är avgörande för den enskildes finansiella situation ökar risken för våld och hot mot den enskilda handläggaren. *Gävle kommun* anser slutligen att det är angeläget att en digital ansökan utformas så att individen själv kan ansvara för hela ansökningsförfarandet. *Malmö stad* och *Stockholms stad* anser att CSN bör verka för att det skapas en teknisk lösning som möjliggör att ansökan endast behöver ske elektroniskt. Även *ViS* anser att det bör vara högt prioriterat att ett helt digitalt ansökningsförfarande utarbetas snarast i syfte att förenkla hanteringen för såväl sökande som kommuner och CSN. *Göteborgs stad* uttrycker en farhåga kring en ökad administration och bristande kontroll över att de pappersansökningar kommunen ska skicka över till CSN verkligen kommer myndigheten tillhanda. *Gävle kommun* anser att uppgifterna den individens utbildningsbakgrund bör finnas med i ansökan.

Malmö stad påtalar att den administrativa hanteringen kring studiestartsstödet kommer att bli omfattande för kommunerna, vilket inte tydligt framgår av konsekvensutredningen. Även *ViS* påtalar att den administrativa börda som läggs på kommunerna kommer att vara stor och anser därför att en tydlig målsättning måste vara att minska byråkratin och underlätta hanteringen i så stor omfattning som möjligt.

CSN:s bedömning: En ansökan om studiestartsstöd ska lämnas in till kommunen. Endast om kommunen bedömer att den sökande tillhör målgruppen för stödet ska kommunen lämna över ansökan till CSN.¹¹ I praktiken kommer den sökande att

¹¹ Se 28 § lagen om studiestartsstöd.

göra sin ansökan i den särskilda tjänst som CSN har tagit fram. När ansökan är färdigställd kommer den i elektronisk form att föras över till kommunens utrymme. Endast om kommunen därefter beslutar om att den sökande tillhör målgruppen för stödet, kommer ansökan att skickas vidare till CSN. CSN delar *Gävle kommuns* uppfattning att en helt digital hantering av ansökningar om studiestartsstöd vore önskvärd. CSN har dock i dagsläget inte kunnat hitta en teknisk lösning som medger att uppgifter om en elektronisk signatur som först har lagrats hos kommunen, senare och med bibehållen säkerhet kan föras över till CSN. CSN bedömer därför att en ansökan med den sökandes underskrift i original också måste skickas in till myndigheten. CSN kommer samtidigt att arbeta vidare med att försöka hitta fungerande tekniska lösningar på denna fråga. CSN har förståelse för att hanteringen av pappersansökningar, som *Göteborgs stad* påpekar, innebär viss ökad administration för kommunen. CSN vill understryka att myndigheten kommer att ta kontakt med kommunen i varje fall en pappersansökan saknas. I de fall kommunen av förbiseende skulle missa att skicka in pappersansökan till CSN och i de fall en sådan ansökan skulle komma bort i den ordinarie postgången, kommer CSN med andra ord att kontakta kommunen och ge den möjlighet att komplettera med en ny pappersblankett. Risken för att den sökande skulle drabbas negativt av ett sådant förbiseende är alltså begränsad.

Gävle kommun framhåller de IT-säkerhets-, integritets- och arbetsmiljömässiga problem som kan följa av att sökande ska ansöka om studiestartsstöd på plats hos kommunen, tillsammans med en kommunal tjänsteman och på dennes dator. Den tjänst CSN erbjuder för ansökan innebär att en kommunal tjänsteman loggar in i en särskild tjänst via CSN:s hemsida. I denna tjänst ska den sökande fylla i sin ansökan om studiestartsstöd. När den sökande befinner sig i ansökansdelen, kommer han eller hon inte att ha tillgång till några andra delar av kommunens tjänst hos CSN. Det finns heller inget krav på att den kommunala tjänstemannen måste logga in från en viss dator. Det enda som krävs är att datorn ifråga har en internetuppkoppling. Det är alltså fullt möjligt för en kommunal tjänsteman att öppna ansökan för den sökande på en publik dator, t.ex. i allmänna utrymmen vid ett vägledningscentrum eller liknande. Det finns heller inga krav på att den kommunala tjänstemannen ska göra en ansökan om studiestartsstöd tillsammans med den sökande. Däremot har regeringen angivit att det i kommunens arbete bör ingå att *vid behov* hjälpa den sökande att fylla i sin ansökan om studiestartsstöd. Regeringen har vidare konstaterat att skyldigheten att lämna sådan hjälp redan torde följa av kommunernas serviceskyldighet enligt förvaltningslagen.¹² Kommunen ska slutligen uppmana sökande som kan bedömas tillhöra målgruppen, att lämna in en ansökan om studiestartsstöd till kommunen.¹³ Konstruktionen medför att det kommer att vara ovanligt att kommuner behöver besluta om att en sökande inte tillhör målgruppen för satsningen.¹⁴ Den särskilda tjänsten på CSN:s hemsida är dessutom konstruerad på så sätt att kommunen själv kan välja när i processen kommunen vill fatta beslut

¹² Prop. [2016/17:158](#), sid. 74.

¹³ 26 § lagen om studiestartsstöd.

¹⁴ Se prop. [2016/17:158](#), sid 74.

om målgruppsstillhörighet. Kommunen kan fatta detta beslut före, i samband med eller efter att den sökande lämnar in sin ansökan till kommunen. Den kommunala tjänsteman som bistår den sökande vid dennes ansökan om studiestartsstöd behöver alltså inte också vara den som fattar beslut om, eller ens den som förmedlar kommunens beslut om målgruppsstillhörighet.

Gävle kommun har vidare betonat att det är angeläget att en digital ansökan om studiestartsstöd utformas så att individen själv kan ansvara för hela ansökningsförfarandet. CSN vill i sammanhanget påpeka att regeringen i förarbetena till lagen om studiestartsstöd har uttalat att man *inte* anser att individer själva ska kunna ansöka om studiestartsstöd, utan att vara bundna till en hemkommun. Bakgrunden till denna bedömning är att studiestartsstödet riktas till dem som inte på egen hand skulle ta initiativet att ansöka om stöd eller påbörja studier.¹⁵

Gävle kommun efterlyser att den sökande ska kunna lämna uppgifter om sin utbildningsbakgrund i en ansökan om studiestartsstöd. CSN har förståelse för kommunens önskemål, eftersom sådana uppgifter visserligen skulle kunna utgöra ett tydligare underlag för kommunens beslut om målgruppsstillhörighet. Varje kommun ska samtidigt i närmare riktlinjer precisera vad som i just den kommunen ska avses med begreppet kort utbildning. CSN kan inte utforma en ansökningsblankett på ett sätt som innebär att den blir användbar för upp till 290 kommuner som alla kan ha olika lokala bedömningskriterier. Risken är dessutom stor att de frågor CSN skulle formulera i ansökan i praktiken skulle komma att bli normerande för kommunernas bedömningar. CSN bedömer därför att det varken skulle vara lämpligt eller möjligt att formulera ansökningsblanketten på det sätt som *Gävle kommun* efterlyser.

Både *Malmö Stad* och *ViS* har påtalat att de administrativa konsekvenserna för kommunerna kommer att bli omfattande. CSN anser emellertid att de konsekvenser för kommunerna som uppstår i form av ökad administrativ hantering med anledning av studiestartsstödet framförallt är en följd av regeringens förslag, snarare än av CSN:s förslag till föreskrifter. De föreskrifter som i någon mån skulle kunna anses öka den administrativa hanteringen för kommunerna behandlar inskickande av både elektronisk ansökan och manuellt underskriven ansökan. Som anges ovan har emellertid CSN i dagsläget inte kunnat hitta en teknisk lösning som medger att uppgifter om en elektronisk signatur som först har lagrats hos kommunen, senare och med bibehållen säkerhet kan föras över till CSN. CSN bedömer därför att en ansökan med den sökandes underskrift i original också måste skickas in till myndigheten. CSN arbetar dock vidare med denna fråga.

¹⁵ Prop. [2016/17:158](#), sid. 33.

3.6 Kommunala resursramar och omfördelning av medel

3.6.1 Fastställande av kommuns resursram

Remissinstanserna: *Markaryds kommun* anser att det är viktigt att kommunens resursram meddelas så tidigt som möjligt, för att kommunen ska ges chans att använda tilldelade resurser. *ViS* anser att ett tidigare datum än den 31 december för beslut om tilldelad resursram vore att föredra för att bättre kunna planera verksamheten i kommunerna. Även *Stockholms stad* anser att en tidigareläggning av datumet skulle underlätta arbetet genom att förenkla antagningen till vårterminens kurser inom vuxenutbildningen. *Gävle kommun* efterlyser reglering kring vad som sker med individens studiestartsstöd om han eller hon byter hemkommun. *Gävle kommun* anser vidare att CSN bör ta fram riktlinjer för hur kommunen ska hantera sin resursram för studiestartsstödet i avvaktan på förvaltningsrättens beslut om målgruppstillhörighet vid överklaganden. *ViS* påtalar problem med att fastställa en kommuns resursram med utgångspunkt i kommunens andel av alla arbetslösa. *ViS* anser att det uppstår problem då små kommuner får en ytterst begränsad budget att hantera. Vidare påtalar *ViS* att eftersom det inte tas någon hänsyn till invånarnas utbildningsnivå kan det få till följd att kommuner med en hög andel arbetslösa med högre utbildning får en förhållandevis stor budget för studiestartsstöd, medan kommuner med lägre arbetslöshet men där utbildningsbehovet ändå är stort får en avsevärt mindre tilldelning.

CSN:s bedömning: Kommunens exakta resursram kan beräknas först sedan regeringen i ett regleringsbrev avseende CSN har anslagit medel till studiestartsstödet. Först då vet CSN vilket anslag som kommer att finnas tillgängligt för studiestartsstöd för ett kommande år. Regleringsbrev för ett kommande år brukar meddelas under andra halvan av december månad. Det är därför inte möjligt för CSN, som *ViS* och *Stockholms stad* föreslår, att ange ett tidigare datum än den 31 december för meddelande av beslut om kommunernas resursramar. CSN anser, likt *Markaryds kommun*, att det är viktigt att deltagande kommuner så snart möjligt får kännedom om sin resursram. CSN kommer därför så snart som möjligt, efter regeringens beslut om regleringsbrev avseende CSN och senast den 31 december, att meddela kommuner om vilka resursramar de har tillgång till under ett kommande år.

Den sökandes hemkommun beslutar om han eller hon tillhör målgruppen för studiestartsstödet. Om kommunen bedömer att den studerande tillhör målgruppen, ska kommunen lämna ansökan vidare till CSN. CSN prövar därefter om den sökande uppfyller övriga villkor för stödet.¹⁶ Det finns inget krav på att sökande, efter att CSN har beviljat studiestartsstöd, fortsatt måste vara bosatt i den kommun som har beslutat om målgruppstillhörighet. Det bör därför inte, som *Gävle kommun* föreslår, vara nödvändigt med ytterligare reglering. Ett byte av hemkommun efter ett beslut om studiestartsstöd har i sig ingen betydelse vad gäller rätten till studiestartsstöd.

¹⁶ 27-28 §§ lagen om studiestartsstöd.

Studiestartsstöd kommer att lämnas i den mån det finns tillgång på medel och i den ordning som ansökningarna kommer in till CSN.¹⁷ För den händelse kommunen beslutar att en sökande inte tillhör målgruppen för studiestartsstödet, ska kommunen heller *inte* lämna över ansökan till CSN.¹⁸ Kommunens beslut, att den sökande inte tillhör målgruppen för studiestartsstöd, kan överklagas till Förvaltningsrätten. Om Förvaltningsrättens avgörande därefter medför att kommunen omprövar sitt tidigare beslut, kommer kommunen att översända den sökandes ansökan till CSN. Endast om kommunen vid den tidpunkt då ansökan väl kommer in till CSN har medel kvar, kan studiestartsstöd beviljas. CSN anser därför inte att frågan om hur kommunerna ska hantera sin resursram i avvaktan på förvaltningsrättens beslut, behöver förtydligas ytterligare.

Beräkningsmodellen för kommunernas resursram framgår i 27 § i förordningen om studiestartsstöd och *Vis* synpunkter på denna bör därför framföras till regeringen. Av 27 § förordningen följer emellertid bland annat att en kommuns resursram ska fastställas med utgångspunkt i kommunens andel av antalet personer i landet i åldern 25-56 år som saknar treårig gymnasieutbildning och som har varit anmälda som arbetssökande hos den offentliga arbetsförmedlingen under minst sex sammanhängande månader. Hänsyn tas således till utbildningsnivån hos de personer som ingår i underlaget för fördelningen av resursramen.

3.6.3 Omfördelning av medel

Remissinstanserna: *Skolverket* menar att det inte framgår om kommuner som inte tidigare har anmält intresse för studiestartsstöd, ska kunna anmäla intresse att ta del av medel som eventuellt blir över efter en omfördelning. *Umeå kommun* anser att det är bra om det finns tydliga regler om omfördelning av medel. *Markaryds kommun* framhåller vikten av att omfördelningen av resurser sker så snabbt som möjligt, så att kommuner som får mer medel kan använda dessa medel under året. Kommunen poängterar vidare att det är angeläget att CSN redan i samband med den ursprungliga fördelningen beaktar hur tilldelade medel har utnyttjats under tidigare år.

CSN:s bedömning: Medel för studiestartsstöd kommer att kunna omfördelas vid två tillfällen. *Dels* kommer CSN för ett kommande år inledningsvis att fördela medel till samtliga 290 kommuner. Senast den 31 december varje år kommer CSN därefter att omfördela medel från de kommuner som ännu inte har anmält sig till övriga kommuner. *Dels* kommer CSN senast den 31 maj varje år att omfördela medel från kommuner som har anmält att de kommer att ha medel över, till kommuner som har anmält att de bedömer att de behöver mer medel. Vid båda typer av omfördelningar kommer avsatta medel att fördelas fullt ut mellan anmälda kommuner. Det kommer därmed aldrig att finnas några medel kvar att fördela efter en omfördelning.

¹⁷ 2 § förordningen om studiestartsstöd.

¹⁸ 27 § lagen om studiestartsstöd.

Kommuner som vill använda sig av stödet under ett visst år måste dessutom ha anmält sitt intresse till CSN senast vecka 49 året dessförinnan. En kommun som inte innan vecka 49 har anmält intresse av att använda studiestartsstödet, kommer därmed aldrig att kunna använda sig av stödet under ett kommande år. Detta alldeles oavsett hur CSN senare kan komma att omfördela medel mellan anmälda kommuner. CSN bedömer, till skillnad från *Skolverket*, att denna begränsning framgår tydligt av myndighetens förslag till föreskrifter.

CSN kommer senast den 31 maj varje år att omfördela medel från kommuner som har anmält att de kommer att få medel över till kommuner som har meddelat att de behöver mera medel. Tidpunkten möjliggör för kommuner som får medel att planera för fler sökande till studiestarter under hösten. Dessa kommuner får därmed, vilket *Markaryds kommun* framhåller vikten av, goda möjligheter att planera för ett maximalt utnyttjande av tillgängliga medel. En tidigare tidpunkt för omfördelningen skulle däremot medföra svårigheter för kommuner att hinna bedöma om de kommer att få medel över, att lämna vidare till andra kommuner. En tidigare tidpunkt skulle därmed kunna innebära ett mindre utrymme för omfördelning.

Markaryds kommun poängterar att det är angeläget att CSN redan i samband med den ursprungliga fördelningen beaktar hur tilldelade medel har utnyttjats under tidigare år. CSN vill i sammanhanget poängtera att principerna för hur medel ska fördelas mellan anmälda kommuner beslutas av regeringen.¹⁹ CSN kommer vid fördelning av medel därför endast att kunna beakta tidigare utnyttjandegrad, i den mån regeringen har beslutat att tidigare utnyttjandegrad ska utgöra grund för fördelningen.

3.7 Uppföljning och utvärdering

Remissinstanserna: *Umeå kommun* framhåller att det är av stor vikt att det finns ett digitalt system för uppföljning/utvärdering för att underlätta administrationen av studiestartsstödet. *Gävle kommun* anser att de uppgifter som varje kommun lämnar in till CSN bör göras tillgängliga för kommunen för att underlätta kommunens uppföljnings-, utvärderings- och utvecklingsarbete. Kommunen anger dessutom att de inte förstår syftet med ett krav på att dokumentationen av uppföljningssamtal ska göras tillgänglig för CSN. Även *Stockholms stad* understryker betydelsen av att kommunerna har tillgång till de uppgifter som man rapporterar in till CSN för egna uppföljningssyften för att inte behov av parallella system ska uppstå. Det gäller både ekonomisk och verksamhetsmässig uppföljning av stödet. *Stockholms stad* anser vidare att frågan om bristyrken kan utgå från uppföljningsfrågorna. Staden anför att utbildning tar tid och under hand kan bilden av vad som är ett bristyrke förändras vilket gör att det blir ett mått på inriktningen av stödet snarare än om det faktiskt bidrar till att förbättra matchningen på arbetsmarknaden lokalt eller regionalt. Det finns också ibland olika definitioner av vad som är ett bristyrke bland olika aktörer. Staden anför även att kommuner bör ha ett ansvar att följa upp varför en person inte uppnår planerade studieresultat i de fall då detta inträffar. Slutligen har

¹⁹ Se prop. [2016/17:158](#), sid. 95.

Stockholms stad anfört att eftersom staden har behov av att kunna analysera könsuppdelad statistik önskar man att den statistik som tillgängliggörs ska vara möjlig att dela upp på kön.

CSN:s bedömning: CSN ansvarar för att följa upp kommunernas rekryteringsarbete.²⁰ I syfte att underlätta för kommunerna att lämna underlag för denna uppföljning har CSN skapat ett enkelt frågeformulär som kommunerna fyller i och för över till CSN i samband med en ansökan om studiestartsstöd. CSN delar *Umeå kommuns* uppfattning att det är viktigt att kommunernas administration kring uppföljningen minimeras. Formuläret är därför helt digitalt, består endast av några enkla kryssfrågor och återfinns i den tjänst för studiestartsstöd som kommunerna har tillgång till. CSN kommer dessutom, med anledning av *Gävle kommuns* och *Stockholms stads* synpunkter, att utreda möjligheten att bereda kommunen tillgång till de uppgifter om rekryteringen som kommunen för över till CSN. CSN kommer att återkomma i denna fråga.

Regeringen poängterar i förarbetena till lagen om studiestartsstöd att det inte finns något krav på kommunerna att hålla uppföljningssamtal. Regeringen bedömer samtidigt att CSN i sin uppföljning särskilt bör undersöka om kommunerna har hållit uppföljningssamtal.²¹ CSN delar *Gävle kommuns* uppfattning att frågan om hur och när CSN bör samla in uppgifter om uppföljningssamtal bör utredas vidare. CSN förslag till föreskrifter om sådan insamling preciserar därför inte hur och när denna uppföljning ska ske.

Stockholms stad har anfört att man för stadens ekonomiska uppföljning vill ha tillgång till uppgift om hur mycket medel som kvarstår för kommunen att förfoga över vid olika tidpunkter. Sådana uppgifter kommer att framgå av den tjänst som CSN har byggt för kommunernas hantering av studiestartsstödet. Vidare har *Stockholms stad* anfört att den statistik som tillgängliggörs ska vara möjlig att dela upp på kön. All statistik som CSN redovisar externt är uppdelad på kön. *Stockholms stad* har också anfört att frågan om bristyrke bör utgå från uppföljningsfrågorna. Emellertid framgår det av förarbetena till lagen om studiestartsstöd att för att öka individens anställningsbarhet är det inte bara viktigt att personen fullföljer en utbildning utan även att utbildningar med yrkesinriktning i så hög grad som möjligt motsvarar de bristyrken som finns på den regionala arbetsmarknaden och därmed bidrar till bättre matchning mellan utbud och efterfrågan på arbetskraft.²² CSN anser därför att en fråga om bristyrke bör finnas som en uppföljningsfråga. Slutligen har *Stockholms stad* anfört att kommunen bör ha ett ansvar att följa upp varför en person inte uppnår planerade studieresultat. CSN har rätt att föreskriva om uppföljning av kommunernas rekryteringsarbete enligt 31 § förordningen om studiestartsstöd. CSN har emellertid ingen rätt att föreskriva om uppföljning av de studier som bedrivs med studiestartsstöd och kan därför inte meddela några föreskrifter i denna del.

²⁰ 35 § lagen om studiestartsstöd.

²¹ Prop. [2016/17:158](#), sid. 99.

²² Prop. [2016/17:158](#), sid. 43.